

Lusent på leiemarkedet

Omtrent tre fjerdedeler av befolkningen eier sin egen bolig. Vel og bra. Blant den øvrige fjerdedelen er det mange studenter og andre som ønsker å leie. Men innenfor disse 25 prosentene finner vi også svært mange som er på leiemarkedet ufrivillig. Det er dyrt og upraktisk å stå utenfor. Samtidig er det vanskelig å kjøpe sin første bolig uten å få hjelp av foreldre. Dette kommer tydelig til uttrykk i den såkalte sykepleierindeksen: En enslig sykepleier i full jobb vil kun ha tilgang til 2,7 prosent av Oslos boligmarked.

Etterkrigstidens andelslag hadde som mål å øke folks levestandard, ikke deres rikdom. Da man valgte å overlate disse verdiene til rene markeds mekanismer, ble boligen et investeringsobjekt like mye som et hjem. Mange har tjent på det, men gapet mellom boligprisutviklingen og lønnsutviklingen har blitt større og større. I dag er det spinnvilt. Det er her sykepleierne detter av lasset.

En anekdote: Da jeg flyttet til Trondheim som arbeidsløs og engstelig attenåring, gikk jeg på sosialkontoret og ba om hjelp til et sted å bo. De kunne ikke gjøre noe. Det ble mer fart på sakene da jeg gikk på UFFA, det lokale punkehuset, og forklarte situasjonen min. De ba meg komme tilbake utpå kvelden, så skulle de nok finne noe, det var en masse ledige kåker på Svartlamon. Personen som skulle hjelpe meg med dette var en kar med glattbarbert hode, hjemmelagde ta- overinger, et blidt smil og svarte klær for å gå i ett med natten. Han hadde med seg kubein og en svær lommelykt.

Vi tok oss inn i fire eller fem leiligheter, de fleste kondemnerte og soppluktende, før han ga opp og sa at jeg kunne overta et loft i Gregus gate til de fant noe bedre. Et par uker senere fikk jeg nøkler til en treroms i samme strøk, til en symbolsk pris.

Okkupasjonsmiljøet på Svartlamon var snilt og trygt. Folk var musikkinteresserte freakere, mange av dem studenter. Det var mykere enn i Oslo, der det var en langt mer uforsonlig tone mellom ungdom og ordensmakt. Folk var mindre opptatt av konfrontasjoner med politiet og mer opptatt av å ha et ok sted å bo. Det var en kardedommeby i sammenligning. Siden da har jeg i hovedsak bodd i utleieleiligheter.

Da min samboer og jeg «kom inn» på boligmarkedet etter fylte førti, opplevdes det som å få en gullbillett. Nå kunne jeg betale ned på lån og bli en rikere mann, nå kom alle skattefradragene, nå skulle jeg slippe å lete etter ny leilighet neste gang kontrakten løp ut.

I mellomtiden har Svartlamon Boligstiftelse utviklet seg til å bli et forbildeprosjekt for rimelig og innbyggerdrevet, nøysom boligutvikling. Samarbeidet mellom myndigheter og boligbyggerlag har også vært bedre enn mange andre steder. Denne type initiativer er akkurat det Norge trenger.

Mange av disse initiativene kommer fra små og til dels idealistiske aktører. Arild Eriksen i Fragment Arkitekter, som skriver om den tredje boligsektor i dette nummeret av Plan, er en av disse. Ole Mikael Yong Pedersen i Tøyen Boligbyggerlag, som er intervjuet i bladet, er en annen. I den andre enden av skalaen finner vi store utleieaktører som ønsker å utvikle leie-til-eie-modeller. Men disse initiativene blir møtt med en politisk sendrektighet.

Dette er et paradoks. Bolig er et velferdsgode, og i likhet med skolegang, helse- tjenester og sikkerhet, et offentlig anliggende. Myndigheter og politikere burde derfor ta litt større sjanser for å slippe fram disse kreftene, ikke hindre dem.

Ivar Winther, redaktør

Plan er et uavhengig fagtidsskrift som tar opp aktuelle emner innenfor planfag som arkitektur, ingeniørkunst, samfunnsvitenskap og økonomi, og er et tverrfaglig og tverrpolitisk møtested for informasjon, formidling og debatt om samfunnsplanlegging.

Redaktør

Ivar Winther
ivarwinther@plantidsskrift.no
(+47) 415 64 802
Solveien 101C, NO-1162 Oslo

Redaksjonsråd

Tord Bakke, Hans Henrik Bull,
Anniken Førde, Gro Sandkjær Hanssen,
Erik Sveistrup, Even Smith Wergeland

Rettigheter

Artikler gjengitt i tidsskriftet reguleres av bestemmelser i avtale om normalkontrakt for utgivelse av litterære verk i tidsskrift av 10. november 2010 mellom Den norske forleggerforening og Norsk faglitterær forfatter- og oversetterforening. Avtalen i sin helhet kan leses på www.nffo.no. Alt innhold i tidsskriftet vil bli lagret og gjort tilgjengelig på Universitetsforlagets database og i forlagets bestillings-system for elektronisk distribusjon, Idunn.

Abonnement

Institusjoner og privatpersoner kan kjøpe papirabonnement og elektronisk tilgang til Plan på www.idunn.no/plan. Same sted finner du oppdatert informasjon om priser og produkter. Adresseendring og andre spørsmål rettes til Universitetsforlagets kundeservice, journals@universitetsforlaget.no eller (+47) 24 14 75 00.

Priser abonnement 2020

Institusjon: 1259,- Privat: 739,- Student: 419,-

Løssalg

Enkeltutgaver og enkeltartikler kan kjøpes digitalt. Finn ønsket utgave eller artikkel på www.idunn.no/plan og velg «kjøp digital utgave». Løssalg av papirutgave kun ved forhåndsbestilling, kontakt kundeservice. Plan på internett: plantidsskrift.no

Annonser i Plan?

For bestilling og priser, kontakt jelena.doublinskaia@universitetsforlaget.no

Design: KORD AS
Layout: Type-it AS
Trykk: O7 Media AS
Omslag: Elin Gabrielsen

Plan eies av Kommunal- og moderniseringsdepartementet og utgis av Universitetsforlaget AS. Tidsskriftet er medlem av Fagpressen og Norsk Tidsskriftforening.

ISSN print: 0805-083X/ISSN online: 1504-3045

 Fagpressen

© Universitetsforlaget 2020